

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

29. oktober 2020

Bidrag til opfølgning på samrådet den 11. august 2020 om Ankestyrelsens principmeddelelser

J.nr. 20-43717

Social- og Indenrigsministeriet har i mail af 7. oktober 2020 bedt Ankestyrelsen om et overblik over Ankestyrelsens interesser på det sociale område og en beskrivelse af, hvordan der sker borgerinddragelse ved styrelsens behandling og afgørelse af sagerne.

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

I forhold til Ankestyrelsens interesser redegør vi nedenfor for, hvilke interesser styrelsen er i kontakt med og baggrunden for det. Dernæst redegør vi for, hvordan borgerne er inddraget i sagsbehandlingen.

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

1. Ankestyrelsens dialog med interessenterne på styrelsens område

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Ankestyrelsens dialog med interessenterne på området sker både på grundlag af styrelsens forpligtelser efter retssikkerhedsloven, i formelt fastsatte fora og i en bredere dialog med interessenter på enten ad hoc basis eller i aftalte tidsintervaller.

1.1 Vejledning af førsteinstanser

Ankestyrelsen har efter retssikkerhedslovens § 76 pligt til på landsplan at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for Ankestyrelsen eller Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg, træffes i overensstemmelse med lovgivningen. Ankestyrelsen skal desuden følge praksis og vejlede om praksis.

Pligten til at praksiskoordinere og vejlede om praksis opfylder Ankestyrelsen ved at være i løbende dialog med førsteinstanser (primært kommunerne) og andre om forståelsen af reglerne og Ankestyrelsens praksis på blandt andet det sociale område.

Dialogen med omverden i forhold til praksiskoordinering foregår blandt andet ved, at Ankestyrelsen afholder dialogmøder, offentliggør principmeddelelser, udarbejder undersøgelser af førsteinstanserne praksis, afholder webinarer, udsender nyhedsbreve, udbyder kurser og læringsforløb samt løbende systematiserer og optimerer vejlednings- og læringsmateriale på ast.dk. Derudover gennemfører Ankestyrelsen sammen med Socialstyrelsen taskforce-forløb på udsatte børn og unge området samt handicapområdet. På børneområdet tilbyder Ankestyrelsen også læringsbesøg til kommunerne, hvor vi drøfter regler og praksis med udgangspunkt i 3-5 cases fra kommunen.

Ankestyrelsens dialog med kommunerne kan både ske ved møder med enkeltkommuner eller i ERFA-regi, hvor flere kommuner går sammen med et ønske om at afholde et dialogmøde.

Dialogmøderne afholdes efter behov og på opfordring og har til formål at afklare en eller flere specifikke faglige problemstillinger. Der kan også være tale om, at Ankestyrelsen skal have afdækket, om der er grundlag for at rejse en tilsynssag over for en specifik kommune.

Dialogen med konkrete kommuner kan også ske i andet regi, fx i forbindelse med møder med Kommunernes Landsforening og andre interessenter om en principmeddelelse.

Herudover har Ankestyrelsen en løbende dialog med kommunerne i forbindelse med afgørelserne af de konkrete klagesager.

Gennem dialogen med kommunerne understøtter Ankestyrelsen en korrekt retsanvendelse i første instans.

1.2 Ankestyrelsens dialog i formelle fora

Ankestyrelsen har to etablerede formelle fora for dialog på det sociale område i form af Det Rådgivende Praksisudvalg og Dialogforum mellem Ankestyrelsen og kommuner.

Det Rådgivende Praksisudvalg

Efter retssikkerhedslovens § 80 er der etableret et centralt rådgivende og bredt sammensat forum – Det Rådgivende Praksisudvalg – der har til opgave at rådgive i forbindelse med Ankestyrelsens indsats med at koordinere førsteinstansernes praksis.

Ankestyrelsens direktør er formand for udvalget, og de øvrige medlemmer udpeges efter indstilling fra Kommunernes Landsforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Fagbevægelsens Hovedorganisation og Danske Handicaporganisationer, jf. retssikkerhedsloven § 81.

Det fremgår af retssikkerhedsloven § 80, stk. 2, at udvalget har til opgave at:

- følge og rådgive Ankestyrelsen om koordinering af praksis,
- rådgive Ankestyrelsen om kriterierne for at udvælge op til 1.200 klagesager, hvor afgørelsen skal træffes med deltagelse af beskikkede medlemmer,
- rådgive om behov for særlige indsatsområder på baggrund af gennemførte målinger af de kommunale afgørelser, som Ankestyrelsen behandler som klageinstans og
- rådgive om generel formidling og vejledning af Ankestyrelsens praksis.

Ankestyrelsen og Det Rådgivende Praksisudvalg mødes to gange årligt eller efter behov.

Ankestyrelsen udarbejder årligt en redegørelse til udvalget om sagsbehandlingen i klagesager over kommunale sociale- og beskæftigelsessager, jf. retssikkerhedslovens § 80, stk. 3.

Dialogforum mellem Ankestyrelsen og kommuner

Som led i kommuneøkonomiaftalen for 2019 er der etableret et "Dialogforum mellem Ankestyrelsen og kommuner".

Det fremgår af kommissoriet for dialogforummet, at "Formålet med dialogforummet er at drøfte kommunale problemstillinger, udfordringer og muligheder med henblik på at bidrage til at styrke kvaliteten i kommunernes myndighedsarbejde på social- og beskæftigelsesområdet"

Det fremgår videre, at forrummet ikke har "afgørelseskompetence, men dialogen mellem parterne kan danne grundlag for bedre dialog om større udfordringer og tendenser og give anbefalinger til fremadrettede initiativer."

Forrummet mødes ordinært to gange årligt og har mulighed for at aftale ekstraordinære møder og nedsætte arbejdsgrupper, som mødes efter behov.

Der er som led i kommuneøkonomiaftalen for 2021 ved at blive nedsat et permanent underudvalg til Dialogforum, som skal sikre et øget fokus på drøftelse af indhold og rækkevidde af principmeddelelser på social- og ældreområdet, som kan have stor betydning for kommunerne.

1.3 Ankestyrelsens bredere dialog med omverden

Ud over de to ovennævnte etablerede formelle fora for dialog har Ankestyrelsen også dialog i form af en lang række netværksaktiviteter med såvel myndigheder som interesseorganisationer og samarbejdsparter i øvrigt, der enten repræsenterer borgerne eller har karakter af uvildig rådgivningsvirksomhed.

Formålet med Ankestyrelsens bredere dialog med omverden er at understøtte retssikkerheden gennem udveksling af viden mellem Ankestyrelsen og både myndigheder, interesseorganisationer og øvrige samarbejdsparter.

Netværksaktiviteterne afholdes både som intervalfastsatte møder, som fx kvartalsmøder, og på ad hoc basis ved behov.

Det gennemgående overordnede formål med netværksaktiviteterne er at skabe klarhed over gældende lovgivning og praksis og stille Ankestyrelsens viden til rådighed for omverdenen.

Dialog med myndigheder

På det sociale område har Ankestyrelsen løbende dialog med følgende myndigheder:

Social- og Indenrigsministeriet

Ankestyrelsen holder faste kvartalsmøder med Social- og Indenrigsministeriet, hvor Ankestyrelsen blandt andet orienterer om offentliggjorte nye principmeddelelser samt principielle problemstillinger, som Ankestyrelsen arbejder med eller vil arbejde med. Derudover drøftes ønsker til behandling af nye principielle problemstillinger, ligesom der sker orientering om lovgivningsinitiativer.

Ud over de faste kvartalsmøder afholder Ankestyrelsen også møder med Social- og Indenrigsministeriet på ad hoc basis ved behov for fx at drøfte konkrete principmeddelelser eller uddybe høringssvar til ny lovgivning.

Sundheds- og Ældreministeriet

Ankestyrelsen holder ligeledes faste kvartalsmøder med Sundheds- og Ældreministeriet, hvor Ankestyrelsen også blandt andet orienterer om

offentliggjorte nye principmeddelelser samt principielle problemstillinger, som Ankestyrelsen arbejder med eller vil arbejde med. Derudover drøftes ønsker til behandling af nye principielle problemstillinger ligesom der sker orientering om lovgivningsinitiativer.

Ud over de faste kvartalsmøder afholder Ankestyrelsen også med Sundheds- og Ældreministeriet møder på ad hoc basis ved behov for fx at drøfte konkrete principmeddelelser eller uddybe hørings svar til ny lovgivning.

Andre styrelser

Ankestyrelsen er på det sociale område i løbende dialog med Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen.

Formålet med dialogen med Sundhedsstyrelsen er afklaring af snitflader mellem det sociale område og sundhedsområdet til brug for fortolkning af den sociale lovgivning.

I forhold til Socialstyrelsen er formålet at afklare gældende regler og praksis på det sociale område i forhold til de indsatser, som Socialstyrelsen står for og bistand i form af juridisk kvalitetssikring af Socialstyrelsens udgivelser mv.

På området for adoption uden samtykke deltager Ankestyrelsen i halvårige dialogmøder med andre myndigheder på området, fx VISO og Familieretshuset.

Domstolene

Ankestyrelsen afgørelser på det tvangsmæssige børneområde kan indbringes for domstolene, hvor Ankestyrelsen helt overvejende selv fører sagerne. Ankestyrelsen har løbende dialog i form af halvårige møder med repræsentanter fra domstolene med henblik på, at Ankestyrelsen kan indhøste erfaringer til videreudvikling af retssagsområdet,

Socialtilsynene

Ankestyrelsen afholder faste møder med socialtilsynene og Socialstyrelsen med det formål at have en dialog om regler og praksis på socialtilsynsområdet.

Der kan derudover være dialog i regi af Social- og Indenrigsministeriets arbejde med reglerne på socialtilsynsområdet, hvor Ankestyrelsen som ankeinstans giver input til arbejdet.

Ankestyrelsen har herudover også dialog med følgende myndigheder:

- Danske Regioner
- Folketingets Ombudsmand
- Ungdomskriminalitetsnævnet

Dialog med interesseorganisationer og øvrige samarbejdsparter

Ankestyrelsen har på det sociale område også løbende dialogaktiviteter med interesseorganisationer og øvrige uvildige samarbejdsparter.

Ved at have denne dialogaktivitet sideløbende med borgerinddragelsen i de konkrete klagesager får Ankestyrelsen også relevant viden om borgernes perspektiver på et generelt plan.

Dialogen med borgerne gennem interesseorganisationerne og de øvrige relevante uvildige samarbejdsparter sker såvel gennem skriftlige eller mundtlige henvendelser som ved egentlige dialogmøder.

Den viden, som Ankestyrelsen får om borgernes perspektiver både fra de konkrete klagesager og gennem interesseorganisationerne og de uvildige samarbejdsparter, indgår i Ankestyrelsens arbejde med at praksiskoordinere på tværs af kommunerne, herunder gennem offentliggørelse af nye principmeddelelser.

Ankestyrelsen har en løbende dialog med følgende kommunale interesseorganisationer:

Socialchefforeningen og Børne- og Kulturchefforeningen

Ankestyrelsen afholder faste møder med både Socialchefforeningen og Børne- og Kulturchefforeningen, hvor Ankestyrelsen holder oplæg om nye principmeddelelser og orienterer om emner for kommende principmeddelelser. Derudover drøftes konkrete problemstillinger samt ønsker til principielle problemstillinger, som Ankestyrelsen kan behandle.

Kommunernes Landsforening

Ankestyrelsen har en løbende dialog med Kommunernes Landsforening i forhold til offentliggjorte principmeddelelser og generelt om forståelsen af praksis, som den kommer til udtryk i Ankestyrelsens konkrete afgørelser.

Dialogen sker også ved, at Ankestyrelsen på opfordring holder et fagligt oplæg i et regi arrangeret af Kommunernes Landsforening.

Ankestyrelsen har herudover på det sociale område blandt andet dialog med følgende interesseorganisationer og øvrige samarbejdsparter:

- Borgerrådgivere
- Kritiske Venner (repræsentanter for kommuner og interesseorganisationer)
- Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet (DUKH)
- Danske Handicaporganisationer (DH)
- Diabetesforeningen
- Justitia
- Scleroseforeningen
- Børns Vilkår
- Advokater der behandler sager om tvangsmæssige foranstaltninger
- Danish International Adoption (DIA)

1.4. Interessenternes inddragelse i afgørelse af sager på ankemøder

Størstedelen af Ankestyrelsens afgørelser bliver afgjort ved almindelig administrativ sagsbehandling.

I forbindelse med reformen af klagestrukturen på det sociale område i 2013 blev det dog fastsat, at beskikkede medlemmer skulle inddrages i behandlingen af et antal konkrete, men ikke principielle ankesager. Formålet var at bevare lægmandselementet og de beskikkede medlemmers indsigt i og indflydelse på behandlingen i kommunale sager ud over de sager, der blev behandlet som principielle i Ankestyrelsen

Det betyder, at Ankestyrelsen udvælger en kvote på op til i alt 1.200 sager med et stort element af skøn. Det vil sige sager, som ikke er principielle, men kan danne grundlag for vurderinger af skønnets anvendelse i de konkrete sager. Ankestyrelsen efterprøver retlige spørgsmål, det vil sige, om der er truffet en lovlig afgørelse, jf. retssikkerhedslovens § 69. Den retlige prøvelse af skønsmæssige afgørelser omfatter en prøvelse af, om skønnet ligger inden for lovgivningens rammer for udøvelsen af skønnet, og om skønnet er foretaget lovligt.

Af de 1.200 sager udvælges 400 til egentlig mødebehandling med 2 beskikkede medlemmer og 1 ankechef, eller til mødebehandling i Beskæftigelsesudvalget med 4 beskikkede medlemmer og 2 ankechefer. De resterende 800 sager blive forelagt de beskikkede medlemmer ved skriftlig votering.

Ud over de ovenfor nævnte temasager, der behandles på ankemøder, er der også krav om mødebehandling af visse sagsområder, fx sager om flytning uden samtykke efter serviceloven og sager om tvangsmæssige afgørelser truffet af kommunernes børn og unge-udvalg om børn og unge under 18 år.

Behandlingen af sager på ankemøder er således også udtryk for inddragelse af interessenter og øvrige samarbejdsparter.

2. Borgernes inddragelse i sagerne

Når Ankestyrelsen modtager en sag fra førsteinstansen på det sociale område sender Ankestyrelsen et kvitteringsbrev til borgeren. I kvitteringsbrevet bliver borgeren blandt andet oplyst om muligheden for at kontakte Ankestyrelsen, hvis borgeren har yderligere oplysninger til sagen.

Borgeren har således under behandlingen af sin sag i Ankestyrelsen mulighed for at tage telefonisk eller skriftlig kontakt, hvis borgeren har supplerende oplysninger til sagen. Der kan også være tale om, at borgeren ønsker at høre mere til selve processen for sagsbehandlingen.

Hvis Ankestyrelsen i løbet af sagsbehandlingen får behov for yderligere oplysninger fra borgeren til sagen, vil Ankestyrelsen også selv tage kontakt til borgeren.

I de tilfælde, hvor Ankestyrelsen indhenter yderligere oplysninger fra andre end borgeren selv, for eksempel fra førsteinstansen, vil Ankestyrelsen sende disse oplysninger i partshøring hos borgeren. Borgeren bliver dermed inddraget i behandlingen af de nye oplysninger til sagen.

Også efter at Ankestyrelsen har truffet afgørelse i sagen, har borgeren mulighed for at tage skriftlig eller telefonisk kontakt med henblik på forståelsen af den afgørelse, der er truffet. Ankestyrelsen vil i de tilfælde vejlede borgeren om baggrunden for afgørelsen, herunder om de konkrete lovregler.

Der sker således en løbende inddragelse af borgerne i sagerne fra den konkrete sag bliver oprettet i Ankestyrelsen og til efter sagen er afgjort.

I tilfælde, hvor en borger kontakter Ankestyrelsen, uden at borgeren på henvendelsestidspunktet har en verserende sag, vejleder Ankestyrelsen generelt borgeren om for eksempel vejledningmulighederne hos førsteinstansen.

På området for tvangsmæssige afgørelser om børn og unge under 18 år indhenter Ankestyrelsen sagens akter fra kommunen eller nævnet, når Ankestyrelsen modtager en klage over en afgørelse som er truffet af kommunernes børn og unge-udvalg eller Ungdomskriminalitetsnævnet. Ankestyrelsen træffer i de sager afgørelse på møde med deltagelse af beskikkede medlemmer. Inden der træffes afgørelse får indehaverne af forældremyndigheden, barnet eller den unge over 12 år, deres advokater og eventuelle bisiddere mulighed for at komme til stede og udtale sig på mødet. I sager om adoption uden samtykke har de biologiske forældre partsstatus samt i visse sager også barnets plejefamilie, hvorfor de i disse sager tillige indkaldes og får ret til at udtale sig over for mødet.

Herudover er åbenhed et fokusområde i Ankestyrelsens strategi for perioden 2018-2022 og Ankestyrelsen undersøger i den forbindelse en række yderligere tiltag for at øge inddragelsen af borgerne i sagsbehandlingen og borgernes perspektiv på styrelsens sagsbehandling bredt. Det drejer sig bl.a. om en undersøgelse af muligheden for, at borgeren kan få løbende indblik i sin sag, ligesom styrelsen planlægger at undersøge mulighederne for at etablere ordninger med systematisk borgerinddragelse og dialog på både børneområdet og det sociale område.

Venlig hilsen

Pernille Fejfer